

Osnovna Šola Milke Šobar – Nataše, Slovenija

Matjaž Barič

Trinajsti marec je prinesel nov izziv, saj se doslej nikoli nismo soočali z delom na daljavo. Prvi teden smo namenili predvsem privajanju na tovrstno obliko dela, tako učitelji kot učenci. K takšnemu pristopu k delu nas je vodilo predvsem spoznanje, da v splošni populaciji vlada strah, nemir, prežet s frustracijami, saj se je marsikdo spopadal s strahom, kako in kaj se bo zgodilo v prihodnosti. Temu smo namenili pozornost, tako da smo s pomočjo vodenih dejavnosti po spletu poskušali starše in otroke navdati z optimizmom in jim sporočiti, da bo »vse v redu«. Tako smo učencem in staršem zagotovili, da smo še vedno tu in da delamo ter živimo z njimi.

V prvem tednu smo tudi večkrat izmenjali mnenja o načinih in potencialnih oblikah dela, ki bi nam, staršem in učencem olajšali pouk na daljavo. Skupaj z učitelji smo prišli do spoznanja, da je najbolje, da se vsak razrednik oziroma učitelj odloči, kako in s kakšnim pristopom bo izvajal pouk na daljavo, saj so ne nazadnje učitelji tisti, ki svoje učence najbolj poznajo. S pomočjo dnevne evalvacije in povratnih informacij, ki so jih posredovali učitelji, učenci in starši, smo manj obremenjen kader prerazporedili v razrede, kjer je bilo to najbolj potrebno.

Na razredni stopnji smo vključili druge strokovne delavce, ki niso bili toliko obremenjeni (učitelji oddelkov podaljšanega bivanja, knjižničar, varuhi, spremljevalci ...). Na predmetni stopnji smo v pomoč bolj obremenjenim učiteljem (matematika, slovenščina, angleščina) vključili učitelje športa, tehnike in tehnologije, gospodinjstva. Delo so si po navodilih razrednikov razporedili glede na individualne okoliščine posameznih učencev in njihovih družin.

Kot največji izziv lahko izpostavimo iskanje načina in možnosti, kako doseči, da bi vsi učenci lahko delali na daljavo (socialno-ekonomsko šibke družine, Romi in drugi tujejezični učenci). Pri tem smo imeli največ težav z zagotavljanjem računalnikov, saj smo majhna šola in smo težko poskrbeli za podporno tehnologijo. Poleg tega je ZRSŠ pri opremljenosti dal prednost srednjim in rednim osnovnim šolam.

Za učence, ki niso imeli možnosti za pouk na daljavo preko spleta (niso imeli spletne povezave), smo v šoli pripravili tiska-

no gradivo (ponj so prišli starši, nekaterim učencem pa smo ga pošiljali po pošti ali celo dostavljali na dom).

Samo delo ravnatelja je bilo v času po 13. marcu v bistvu bolj umirjeno, saj se je zmanjšalo število dejavnosti, projektov, tekmovalij ... Še največ težav je bilo s poenotenjem oziroma zapisovanjem poročil učiteljev o delu na domu. Učiteljem sem pri njihovi strokovnosti in avtonomiji glede izvajanja učnega procesa zaupal že prej, pri delu na daljavo pa so moje zaupanje samo še potrdili.

Med delom na daljavo je bilo zelo pomembno poznavanje IKT tehnologije in njene uporabe. Smo mlad kolektiv in IKT veliko uporabljamo (izdelava in uporaba aplikacij, priprava didaktičnega gradiva, videov, skupni dokumenti, spletna zbornica, Erasmus+, eTwinning ...), zato so se učitelji novemu načinu dela in podajanja snovi zelo hitro prilagodili. Vsem se je poznalo, da nas je korona zedinila, občutili smo veliko pozitivnega adrenalina in solidarnosti.

Po kakšnem tednu dela na daljavo se je pokazalo, da je še bolj kot to pomembno poznavanje in razumevanje posebnih družinskih razmer in to, da omogočimo prilagojeno delo za vsako družino. Zaradi velikega deleža romskih otrok, otrok iz tujejezičnih družin in otrok iz socialno-ekonomsko šibkih družin ocenjujemo, da so na področju tehnične izvedbe v šoli potrebne manjše izboljšave (manj je več, izbor bistvenih vsebin ...), veliko pa je bilo treba delati predvsem na tem, da bodo starši in učenci šolo (znanje, izobrazbo) prepoznali kot vrednoto, da bodo svojim otrokom omogočili čas in prostor za šolsko delo in jim ponudili podporo.

Učitelji so se – in se še – veliko izražali preko spleta. Največji poudarek bo odslej namenjen izražanju zaposlenih in povezovanju razrednih aktivov, da bi pouk na daljavo čim bolj približali učencem in staršem.

Obdobje med marcem in junijem 2020 je nekaterim učencem prineslo možnost za bolj sproščeno usvajanje učne snovi v lastnem tempu, po načelu individualizacije. Največje razlike v znanju so bile predvsem očitne pri učencih iz socialno-ekonomsko šibkejših družin (manj so vpete v okolje, podporni sistem je slabši, zaznati je bilo strah pred izgubo prihodka), pri tujejezičnih učencih (vpliv okolja in uradnega jezika v procesu učenja pri usvajanju besedišča in s tem lažja vključitev v socialno okolje) ter pri Romih (drugačne kulturne vrednote).

Kljub temu razlika pri večini učencev vseeno ni bila tako velika oziroma ne bistveno večja, kot bi bila pri »klasični« obliki pouka, saj smo v šoli že pred epidemijo velik pomen namenjali spoštova-

nju in sprejemanju razlik, jasno postavljenim pravilom in doslednosti pri njihovem upoštevanju ter zanesljivosti in spoznanju, da smo tu zaradi njih.

Velike razlike so se pokazale pri učencih s težjo in težko motnjo v duševnem in gibalnem razvoju, ki potrebujejo prilagojene pripomočke in načine dela (senzomotorika, fizioterapija, prilagojene metode razvijanja govora, komunikacije ...), saj doma niso imeli možnosti in pripomočkov za izvajanje teh vsebin, starši pa za to tudi nimajo dovolj znanja.

Sodeč po izkušnjah mobilne službe na območju belokranjskih osnovnih šol smo opazili, da so bile izbrane metode dela zelo odvisne od učiteljev, nekatere ustrezno prilagojene učencem s posebnimi potrebami, druge pa tudi povsem neprimerne. Nekateri učenci s posebnimi potrebami so imeli podporo pri učiteljih in razrednikih, ponekod so jim edino pomoč zagotavljali specialni pedagogi, socialni pedagogi in logoped (večinoma so ure DSP izvajali preko videopovezave in telefonskih klicev), in to v večjem obsegu kot sicer. S tem so ponudili pomoč ne le učencem, ampak so bistveno razbremenili starše, ki so nase, zlasti pri nekaterih učencih s posebnimi potrebami, prevzeli levji delež vzgojno-izobraževalnega procesa.

Vseeno pa je treba poudariti, da imata družina in okolje, v katero so vpeti določeni učenci, prevladujoč vpliv, vsaj pri zavedanju o »znanju kot vrednoti«. Pri tem bi predvsem izpostavili potrebo po pomoči drugih, zunanjih institucij (CSD, NVO), ki bi otrokom poleg našega dela lahko ponudile pomoč z vidika psihološke in socialne podpore.

Na osnovnih šolah s prilagojenim programom so osebnostni razvoj, vzgoja in otrokove osnovne potrebe primarni cilj. Znanje je nadgradnja. Zato nismo zaznali, da bi se naše šolsko okolje prevrednotilo. Na naši šoli se je kot pozitivno pokazalo predvsem večje sodelovanje staršev. Postali so tudi bolj odzivni, saj so se vsak dan srečevali s šolskim delom; tako so bolje spoznali sposobnosti in tudi specifične težave svojih otrok. Ker smo imeli več stikov s starši, smo bolje spoznali družine, kar pomaga predvsem pri razumevanju težav učencev v šolskem okolju.

Izvajalke DSP so ravno tako izpostavile pozitiven rezultat dela predvsem pri učencih na razredni stopnji, kadar so pri delu na daljavo sodelovali tudi starši, ki so dobili vpogled v izvajanje dodatne strokovne pomoči in posebne vsebine. Opazili smo, da so starši več časa posvetili šolskemu delu in utrjevanju (vaje za premagovanje specifičnih težav) kot med rednim poukom v šoli.

Avgusta smo se na seji učiteljskega zbora dogovorili, da bomo v novem šolskem letu tudi pri neposrednem delu z učenci še naprej uporabljali interaktivne vsebine, ki smo jih pri delu na daljavo pripravili v spomladanskih mesecih. Vsak razred bo enkrat mesečno v šoli izvedel simulacijo »pouka na daljavo«. Večino sestankov aktivov smo tudi v letošnjem šolskem letu izvedli z videokonferencami in tako razbremenili delavce (popoldan se jim ni bilo treba vračati v šolo).

Na sistemski ravni bi bilo treba uveljaviti predvsem spoznanja glede tega, kako pomembna sta individualizacija šolskega dela za učence ter vpliv socialnega okolja na možnost sprejemanja informacij in sugestij iz okolja.

Na osnovni šoli s prilagojenim programom imamo predmet računalništvo, in pokazalo se je, da je pri delu na daljavo zelo pomemben, saj se učenci naučijo osnovnega dela z računalnikom. Zato menim, da bi bilo računalništvo priporočljivo uvesti tudi za učence v drugi triadi rednih osnovnih šol. V okviru lastne avtonomije lahko prilagodimo načine dela, tako da bodo kar najbolj ustrezali individualnim sposobnostim učencev in možnostim za delo doma.

Drzni cilji so po moje stvar ravnateljevih osebnih lastnosti in ambicij, zaposlenih in okolja. Le enoten, izobražen in razgledan kolektiv lahko uresniči visoke cilje. V letošnjem letu bodo drzni cilji pod vplivom ukrepov za omejitev širjenja koronavirusa. Primarno bo moj cilj čim bolj umirjeno in v skladu z zakonodajo premagati čas epidemije koronavirusne bolezni, hkrati pa učencem zagotoviti kar najboljše možnosti za razvoj in uspešno delo.

Starejši belokranjski ravnatelji so nas pogosto podučili, da je treba šolo voditi *po zdravi pedagoški presoji*.

- **Matjaž Barič** je ravnatelj na Osnovne šole Milke Šobar – Nataše.
matjaz.baric@guest.arnes.si